

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

DE TROONSAFSTAND (The Abdication)

toneelspel in twee delen

door

Ruth Wolff

Vertaling : Peter Verstegen

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2008
Nr.1664

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste TIEN tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

Toneelfonds J. Janssens bvba
Te Boelaerlei 107
2140 Borgerhout Antwerpen
rechten@toneelfonds.be

Bij aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een formulier "aanvraag tot opvoering". Op dit formulier moet men plaats en datum(s) van opvoering invullen; het moet minstens vier weken voor de opvoering(en) naar Toneelfonds J. Janssens bvba worden gestuurd. Enige tijd voor de opvoeringen ontvangt u dan van hen de factuur voor te betalen auteurs- en/of vertaalrechten

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.

TARIEFCODE A1

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *DE TROONSAFSTAND* op te voeren moet de naam van auteur *RUTH WOLFF* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen. De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

© 2001 Toneelfonds J. Janssens/

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

DE TROONSAFSTAND, een toneelstuk in twee bedrijven
door Ruth Wolff

ROLVERDELING

Christina _____

Birgitus _____

Azzolino _____

Domenico _____

Chris _____

Tina _____

Oxenstierna _____

Ebba _____

Karel _____

Magnus _____

Tijd: De handeling van het stuk speelt zich hoofdzakelijk af te Rome, in het jaar 1655

Plaats: Een antichambre in het Vaticaan



EERSTE BEDRIJF

(Als het doek opgaat is de antichambre verlaten.

Iemand gekleed in een reiscap tot op de grond, met de capuchon over haar hoofd, komt aangestormd van links, gevolgd door Birgitus, een dwerg.

Juist als zij het toneel opkomen klinkt van buiten het toneel (links) de protesterende stem van een jonge man:)

DOMENICO'S STEM

Wie is daar—? Stop—! U kan daar niet naar binnen, wat denkt u wel—!

(Op het moment dat het tweetal verder wil doordringen in het Vaticaan komt Domenico, een jonge priester, op)

DOMENICO

Blijf staan! U kan niet zomaar—! Heren, u begrijpt—!
(Hij roept om hulp:)

Dieven!

(Christina werpt haar cape af. Nu blijkt dat zij een vrouw is, gekleed in ruiterkostuum)

CHRISTINA

'Dieven'!... Ik ben Christina van Zweden.

DOMENICO

(Verbijsterd) Onmogelijk—

CHRISTINA

U kent mij niet aan mijn kostuum, of dokumenten of geheime ringen. U kent mij aan de lijn van mijn kaak.

DOMENICO

Maar— ze wordt pas over drie dagen verwacht—

CHRISTINA

Toch is ze er. Wat u verwacht interesseert me niet.

DOMENICO

Maar Madame—

DOMENICO

Ga de paus zeggen dat ik gekomen ben om mij aan zijn voeten te werpen en zijn nieuwste, vurigste katholiek te worden! Zeg hem dat mijn verlangen om hem te zien

zo hevig was dat ik met achterlating van heel mijn gevolg vooruitgereden ben. Zeg hem dat ik gezworen heb te wachten met mijn eerste kommunie tot ik die uit zijn handen ontvangen kan. Zeg hem dat ik— *(Ze maakt haar zin niet af. Ze ziet er opeens verloren uit, kwetsbaar en diep verontrust. Birgitus loopt op haar toe en brengt haar weer tot zichzelf. Ze wendt zich ongeduldig tot Domenico)* Wat sta je daar?... Schiet op!

(Ze laat haar zweep knallen. Domenico schrikt hevig. Ze lacht)
We zullen niets stelen... Hoewel, die Rafael waar we langs kwamen kon me wel bekoren.

(Hij aarzelt even, raapt dan zijn over de grond verspreide papieren op en verlaat de kamer) Ik ben ze nogal rauw op het lijf gevallen, hè? *(Birgitus glimlacht voldaan, Christina beent heen en weer door de kamer)*

Wat denk je ervan, Birgitus? Is het Vaticaan iets voor ons? *(Birgitus demonstreert staaltjes van spotzucht: parodieën op vroomheid en diep ontzag)* Ben je blij dat we Zweden hebben verruild voor Rome? *(Hij huivert van de kou, beeldt dan uit hoe hij wegsmelt onder de Italiaanse zon)* Ja, is het niet zalig! Eindelijk weg uit de kou en onder de Italiaanse zon! In het land van Leonardo, Michelangelo, de ruïnes van de Romeinse keizers! Dat ligt hier allemaal op ons te wachten. Soms dacht ik dat het er nooit van zou komen. Maar nu zijn we er dan toch, gezond en wel, op het punt te worden verwelkomd door de paus! Wat heb ik ernaar verlangd hem te ontmoeten... *(Al mimend informeert Birgitus hoe hij Zijne Heiligheid moet begroeten. Moet hij hem de hand schudden? Een buiging maken? Salueren?)* Je moet zijn ring kussen! En dan laat je hem met mij alleen. *(Er komt een uitdrukking van geweld verlangen op haar gezicht, maar ze vermant zich snel en zegt opgewekt:)* Ik ben zo benieuwd wat voor ontvangst ze me zullen geven? Als een hertog of zo zich bekeert en in Rome komt wonen, schijnt het dat ze drie dagen en nachten achtereen feestvieren. Stel je voor wat een feest 't zal worden voor een koningin!... Was het maar vast zo ver... *(Ze steekt haar armen in de lucht alsof ze wil gaan)*

dansen. Domenico komt op en onderbreekt haar) Komt de paus eraan?

DOMENICO

Hij is in zijn vertrekken.

CHRISTINA

Oh, dus ik ga naar hém. Goed. Is het deze kant op?
(Ze loopt richting pauselijke vertrekken. Domenico verspert haar ijlings de weg)

DOMENICO

Alstublieft, Madame! Nog niet—

CHRISTINA

Oh?

DOMENICO

Er zijn nog formaliteiten—

CHRISTINA

Kom, die vergeten we! Zeg de paus dat ik hem toesta om alle ceremonieel achterwege te laten.

DOMENICO

De ceremonie die ik bedoel is noodzakelijk, vrees ik.

CHRISTINA

Ceremonie is nooit noodzakelijk. Ik dacht dat ik van die onzin verlost was toen ik afstand deed van mijn troon.

DOMENICO

Deze ceremonie is bepaald geen onzin.

CHRISTINA

Wat is 't dan?

DOMENICO

Voor u bij de paus wordt toegelaten, moet u biechten.

CHRISTINA

Biechten!

DOMENICO

Een rituele reiniging.

CHRISTINA

Ik zou meer gebaat zijn met een bad!

DOMENICO

Ten bate van uw ziel—

CHRISTINA

Mijn ziel heeft het overleefd dat ik afstand deed van de troon, dat ik me bekeerd heb en duizenden kilometers heb moeten hotsebotsen in rijtuigen met vierkante wielen. Ik ga de rest van mijn reis niet op mijn knieën kruipen!

DOMENICO

Maar Madame—

CHRISTINA

Bovendien heb ik mijn hart al uitgestort in brieven aan Zijne Heiligheid. Waarom zou ik het nog eens allemaal in zijn oor moeten fluisteren?

DOMENICO

Oh, maar hĳ neemt u niet de biecht af!

CHRISTINA

Wie dan?

DOMENICO

Iemand anders.

CHRISTINA

Zo'n oude prelaat die verscholen achter zijn gordijn 'Ja dochter', 'Nee dochter' zit te mummelen?

DOMENICO

Madame, alstublieft—

CHRISTINA

Ik ga mijn ziel niet blootleggen voor een of ander type zonder gezicht!

(Kardinaal Azzolino komt op. Een krachtige, knappe man van midden veertig)

AZZOLINO

Dan doen we het toch onder vier ogen.

DOMENICO

Eerwaarde vader—

AZZOLINO

Ze heeft gelijk. Het gordijn in de biechtstoel is er om alles wat makkelijker te maken voor de boeteling. Maar ik zie wel dat Christina, voormalig koningin van Zweden, niet iemand is die kiest voor de gemakkelijkste weg.

CHRISTINA

Ik had verwacht dat de paus mij in zijn armen zou sluiten en zou zegenen, niet dat ik zou moeten antichamberen.

AZZOLINO

Dat kan ik me voorstellen.

CHRISTINA

Ik ben koningin.

AZZOLINO

Een gewezen koningin, als u mij dat fijne onderscheid wilt vergeven.

CHRISTINA

Ik heb mijn waardigheid—

AZZOLINO

Een grote waardigheid — zoals wij allen in de ogen van God.

CHRISTINA

En wat ben ik in de ogen van de paus?

AZZOLINO

Hij heeft u nog niet gezien.

CHRISTINA

Dan sta ik erop dat u hem nu meteen de gelegenheid geeft!

AZZOLINO

(Koel) Domenico, ga Zijne Heiligheid zeggen dat hij zich naar zijn slaapvertrekken kan begeven. Het is duidelijk dat zijn dochter niet gereed is om vanavond door hem ontvangen te worden.

CHRISTINA

Christenezielen—!

CHRISTINA

Hoor je dat, frater Domenico, ze is toch niet zonder religie. We moeten er alleen maar achter komen wát voor religie.

(Christina maakt een woedend gebaar. Birgitus komt aangestormd, op het punt om Azzolino aan te vallen)

AZZOLINO

Wat hebben we hier?

CHRISTINA

Mijn beste vriend en reisgenoot, Birgitus.
(*Birgitus bekruipt zich haastig*)

AZZOLINO

Waar zijn uw kameniers?

CHRISTINA

Ik verkies het gezelschap van mannen. Birgitus is een goede bediende. Ik heb hem genoemd naar de enige Zweedse heilige. Zij was natuurlijk wel een vrouw en even mooi en deugdzaam, en hij is een man en zo lelijk als de zondigste nacht. Maar verder zijn ze precies eender! (*Pantomime van Birgitus*) Hij vraagt of u de gelijkenis ziet.

AZZOLINO

“Vraagt” hij dat?

CHRISTINA

Hij kan niet praten — behalve met gebaren... Oh, probeert u hem maar niet “af te luisteren”, ik ben de enige die hem begrijpt.
(*Birgitus zegt haar iets met tekens*)

AZZOLINO

Wat zegt hij?

CHRISTINA

Dat we maar terug moesten gaan naar Zweden!
(*Azzolino lacht*)

AZZOLINO

(*Tot Birgitus*) Na zo'n lange reis zult u hier toch althans de nacht wel willen doorbrengen. (*Birgitus kijkt Christina vragend aan. Ze knikt. Hij beduidt dat hij de uitnodiging aanneemt. Domenico komt weer op*) Domenico, breng Birgitus naar de vertrekken van de koningin.

DOMENICO

Jawel, eerwaarde vader.
(*Domenico neemt Birgitus mee*)

AZZOLINO

Oh Domenico—

DOMENICO

Eerwaarde vader?

AZZOLINO

Denk aan je goede manieren. Je hebt een heilige aan je zijde, vergeet dat niet... (*Birgitus neemt de houding aan van een wandelend relikwie en laat zich door Domenico naar buiten geleiden*) Ik vraag excuus voor frater Domenico. Zijn verzoek aan u om te biechten kwam blijkbaar als een verrassing?

CHRISTINA

Ja.

AZZOLINO

Als hij wat meer ervaring heeft zal hij wel diplomatieker worden.

CHRISTINA

Ik hoop het.

AZZOLINO

Het is maar een formaliteit. Als u dat liever wilt, kunnen we wachten tot u niet meer zo moe bent—

CHRISTINA

Ik ben nooit moe.

AZZOLINO

Ik dacht dat u misschien liever eerst—

CHRISTINA

Ik zie er altijd zo uit. Rust helpt daar niet tegen... Zegt u me eens, kardinaal... U bent toch een kardinaal? Ik vergis me toch niet in het kostuum?

AZZOLINO

Ik ben kardinaal.

CHRISTINA

Die... formaliteit... voor ik de paus te zien krijg— gaat dat altijd zo in het Vaticaan?

AZZOLINO

Vaak wel.

CHRISTINA

Maar u maakt wel eens een uitzondering?

AZZOLINO

Soms.

CHRISTINA

Dan kan ik in mijn geval toch zeker—

AZZOLINO

Ik ben bang van niet.

CHRISTINA

Waarom niet?

AZZOLINO

Er bestaan twijfels.

CHRISTINA

Waarover?

AZZOLINO

De oprechtheid van uw bekering.

CHRISTINA

Ik heb er een króón voor opgegeven om me te bekeren!

AZZOLINO

Daar ziet het naar uit...

CHRISTINA

In de hele wereldgeschiedenis heeft nog niemand ooit zo'n offer gebracht!

AZZOLINO

Zo vurig verlangde u ernaar om katholiek te worden?

CHRISTINA

Ja, zo vurig.

AZZOLINO

Waarom heeft u er dan een jaar over gedaan om van Stockholm naar Rome te reizen?

CHRISTINA

De wegen waren erg modderig.

AZZOLINO

En de balzalen van Hamburg, Antwerpen en Brussel? Waren die ook zo modderig?

CHRISTINA

Die waren zalig!

AZZOLINO

De kerk maakt zalig.

CHRISTINA

Ah, maar wel op een heel andere manier—

AZZOLINO

U had de paus geschreven dat u als pelgrim zou reizen, incognito!

CHRISTINA

Dat heb ik geprobeerd.

AZZOLINO

Met een gevolg van 255 man?

CHRISTINA

Mogen katholieken geen bediendes hebben?

AZZOLINO

Binnen redelijke grenzen. Ook hun kledij blijft binnen die grenzen. De vrouwen gaan niet gekleed als mannen.

CHRISTINA

Ik draag wat ik wil! Wilt u mijn geloof soms afmeten aan mijn kleren en mijn personeel?

AZZOLINO

Uw geloof zal ik afmeten aan uw geloof.

CHRISTINA

Dat volgens u kennelijk tekortschiet.

AZZOLINO

Sinds uw troonsafstand heeft u er overal in Europa op los geleefd—

CHRISTINA

Ik heb het voor het eerst van mijn leven naar mijn zin gehad!

AZZOLINO

En wat deed u zo opeens besluiten om dat vrolijke leventje vaarwel te zeggen en het Vaticaan binnen te vallen?

(Christina kijkt hem aan. Ze wil de vraag niet beantwoorden)

CHRISTINA

Ik sta erop toegelaten te worden tot de paus. Nu meteen.

AZZOLINO

Dat is onmogelijk.

CHRISTINA

Maar ik had begrepen dat hij me als een dochter zou ontvangen zodra ik in Rome zou zijn!

AZZOLINO

Dat had hij ook graag willen doen.

CHRISTINA

Waarom sta ik hier dan nog?

AZZOLINO

(Hij haalt een pak brieven uit zijn zak en laat 't haar zien)

Vanwege deze.

CHRISTINA

En wat zijn "deze"?

AZZOLINO

Brieven — van priesters en bisschoppen uit de landen die u hebt bezocht.

CHRISTINA

U hebt me laten bespionneren!

AZZOLINO

Dat was niet nodig. Alles wat u deed, gebeurde maar al te openlijk... U liet zich in met mensen van het laagste allooi. U hield avond aan avond braspertijen en zwierde door de straten. U organiseerde voor uw plezier vermakelijkheden van het meest bedenkelijke soort. Volgens sommigen nam u er zelf aan deel—

CHRISTINA

Nog meer?

AZZOLINO

Wat wilt u nog meer horen? *(Hij bladert de brieven door)* Heiligschennis? Uitspattingen? Perversiteiten?

CHRISTINA

Gaat u toch door, het wordt steeds interessanter...

AZZOLINO

In iedere herberg en eetzaal van Europa wordt over u gepraat. Uw manier van leven lijkt op een onsmakelijke grap. Wat zegt u hiervan? *(Hij houdt een boek op)* 'Genotzucht en liederlijkheden van Christina, koningin van Zweden'. Overal te koop, in zeven talen vertaald. Met uw escapades houdt u in uw eentje een wereld van roddel in stand!

CHRISTINA

Waarom heeft u mijn komst dan niet verhinderd?

AZZOLINO

Om ons zelf een oordeel te vormen.

CHRISTINA

En als ik u bewijs dat ieder woord van die smeerpijperij de grofste laster is?

AZZOLINO

Dan nog blijven we met onze argwaan zitten. Moet ik u vertellen waarom? Uw vader heeft half Europa verwoest om het te winnen voor dat rebelse nieuwe geloof. Hij heeft er zijn leven voor gegeven om miljoenen met geweld tot het protestantisme te bekeren. Waarom zou zijn dochter haar heil in 's hemelsnaam opeens in Rome moeten zoeken—?

CHRISTINA

Ik ben hierheen gekomen om de schilderijen te zien.

AZZOLINO

Als het u om de toeristische attracties te doen is, had u niet zo ver hoeven gaan om uw troon op te geven en u te bekeren tot een geloof dat in uw land onwettig is. Wij staan tenslotte zelfs de Lutheranen toe om de Sixtijnse Kapel te zien. Dus waarom die bekering?

CHRISTINA

Misschien keer ik gewoon terug tot de kudde, na een afdwaling van honderdvijftig jaar.

AZZOLINO

Meestal zijn onze bekeerlingen, zeker in het begin, heiliger dan de paus. U hebt werkelijk niets gedaan om een indruk van vroomheid te wekken. Wat voor voordeel zit er voor u aan vast om hier te komen?

CHRISTINA

'Voordeel'! Dat is een woord voor politici, niet voor priesters.

AZZOLINO

(Getroffen) U bent toch niet zo naïef dat u denkt dat uw komst hier geen politieke gevolgen zal hebben?

CHRISTINA

Ik kom als privé-persoon, op zoek naar God.

AZZOLINO

Wélke God. Amper zeven jaar geleden hebt u persoonlijk het verdrag getekend dat bijna fataal is geweest